

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Orator Christianvs Caroli Regii E Societate Iesv

Reggio, Carlo

Romæ, 1612

De gestibus moderandis. cap. 26.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68672)

optimè pronunciant, cum tamen artificij specie decepti, multum laborent, vt quod habent boni, perdant, multumque in voce ac gestu peccent, quæ non solum viris prudentibus, sed etiam omnibus manifesta sunt. Si vis appositè, & aptè dicere, pro suggestu, audi, & obserua homines in foro, & inter se loquentes: audi ipsas inter se colloquentes mulieres, vel narrantes aliquid, vel indignantes, vel conquerentes, vel commiserantes, vel stentes vel hilares, & nullo negotio discas, quomodo sint varij affectus, varijs modis, ac variata voce, ac gestibus exprimendi: sequamur ergo eam rationem, quam natura ipsa, nemine docente, præscripsit, nec committamus, vt quod in nobis ingenij, doctrinæ, facundiæ est, vitio iudicij, & studio prauo artis tunc pereat, cum ferrè fructus debebat.

A communiturba discendum est.

De Gestibus. Cap. XXVI.

Multa quæ hætenus de pronunciatione diximus, in gestum quoque conueniunt: & ipsum alioqui pronunciationis vocabulum vtrumque solet & gestum, & vocem complecti. Sunt tamen pauca de gestu etiam propriè indicanda. Non debet esse valde artificiosus, ita vt appareat ea in re Cōcionatoris cura. Nam ea ostentatio significat aliquid leuitatis, & multum detrahit pietati auditorum: sed debet esse naturalis, ac simplex, vt videatur, omnino natus, & ex rebus quæ dicuntur, & ex affectu dicentis. Nimia gesticulatio vitio verti debet, cum nec decorum id patiatur, & scœna potius, quàm sacri suggesti actioni conueniat. Domitius Afer Manlium, quemdam multum in agendo discursantem, salientem, manus iactantem, togam iacentem, ac reponentem, non agere dixit, sed satagere. Actio enim Oratoris est, satagit autem, qui frustra miserèque conatur. Cicero in Oratore præcipit, vt Oratoris status sit erectus & celsus, rarus incessus, nec ita longus, excursio moderata, eaque rara. Actio ergo non debet esse scœnica, vel histrionica, vt si quis describens venatorem, cum velit omnino representare: non militaris, seu gladiatoria, quasi sese in palestra, & agone exerceat. Caput haud leuiter circumagat, quasi esset porta in cardine, sed cum modestia & grauitate; braccia non vltra caput extollat; Manus, si cum decoro moueantur, valde actionem ornant, vt prudenter dicit Quintilianus, ceteras partes loquentem adiuuare, hæc verò prope est (ait) vt ipsæ loquantur; Digitos non iacet, ac

Gestus naturalis sit non sit valde artificialis.

Motus membrorum, & corporis qualis.

Manus.

disparet, vt dici possit digitis micat ille trifulcis. Manuum haud frequens coplosio audiatur. Nō vno tantum vtatur brachio, tanquam alterum debile sit, nec crebrius suggestum feriat, nisi in re graui, & atroci. Nam nimia illa percussio impedimento est, ne verba aliqua, quæ vim ad commouendos animos habent, exaudiantur: exurdat aures, obdurat affectus. Non nimis corpus abijciat, ac submittat. Non saltitet, nam abesse (inquit Fabius) à saltatore plurimum Orator debet. Bracchia, & corpus nimium extra suggestum projicere habet aliquid indecori. Collum nec debet in altum erigi, quia sic fatigatur vox, neque pectori mentum affigi, quia minus clara reddit vocem presso gutture; Non contrahat rugas in fronte, & naribus. Labiorum nulla trepidatio, nullus nisi ad loquendi ministerium, eorum motus sit, isque non multus. Fabius reprehendit frequentem, & concitatam in vtramque partem suggesti mutationem, quasi Orator esset in lintre. Non curset aut deambulet per suggestum, quasi per porticum, ne vt olim quidam & ipse interrogetur quot millia passuum declamarit. Adde quod peccata melius exaggerantur manibus, capite, oculis, voce, quàm deambulatione, tanquàm res fieret per transitum, non serid, consistendum est in gradu, quasi collato pede, oculi non deberent circūferri, quasi velit Orator omnes agnoscere, aut notare. Habent autem oculi magnam vim in dicendo, quia sunt indices animi, vt rectè Plinius dicat, in oculis animum inhabitare. Ibi apparet amor, odium tristitia, gaudium, ira, misericordia; Vultus accommodari debet rebus, nunc fenerus, nunc hilaris, nunc tristis, in omnibus grauis, ac maturus, vt nunquam habeat aliquid dissolutum, aut indecorum, quod oculos offendat videntium. Nam in ceteris sui generis partibus Orator docet, mouetque, quia auditur; in gestu motuque & oculorum, ac vultus habitu, quia videtur. Unde, & hæc tantò sunt acriora, quantò segnius irritant animum demissa per aures, quàm quæ ipsis subiiciuntur oculis. In suggestu ita debet moueri, vt quantum fieri potest, habeat semper conuersam faciem, & os ad omnes auditores. Quidam rectum potius respiciunt, ac parietes, quasi ibi essent aures: alij dum se ad dexteram, vel ad sinistram conuertunt, alteri parti auditorum terga obuertunt; hoc præterquàm quod inurbanum est, facit, vt qui in ea parte sedent, vix quid dicatur, percipiant, & suspicari possint sese contemni. Sic igitur noster Ecclesiastes in medio suggestu consistat, vt omnes auditores quantum fieri potest,

Totius corporis motus.

Collum.

Frons.

Deambulatio.

Oculi.

Li. 11. c. 37
natur hist.
Vultus.

Vultus ad Auditores sit conuersus.

potest, eius os intueri queant. Eodem modo cum se ad Imaginem crucifixi, vel ad Sanctissimum Sacramentum vertit, ita subducere se, atque componere debet, vt aliquo modo faciem ad maiorem partem auditorum conuersam habeat. Denique in toto hoc genere actionis imitetur eum quem Philo Iudæus loquens de Alexandrina Ecclesia sub D. Marco, quam tamen ipse suam Iudaizantem esse putabat, vt alibi tetigimus ita describit. Tum (ait) progressus in medium natu maximus, & sacrarum literarum peritissimus, vultu ad grauitatem composito, voce moderata, non sine magna prudentia, secus quam Oratores, aut ætatis nostræ Sophistæ ostentatores eloquentiæ, verba facit, vt quibus magis cordi sunt exquisitæ sententiæ, diligensque & accurata literarum enarratio, quæ non summis infidat auribus, sed per auditum penetret in animum, ibique firmiter inhæreat. Certè talis grauitas & modestia decet eum, qui tam grauem personam sustinet, & in quem oculi omnium sunt coniecti, vbi si quid peccatur tam multi testes notant, vt quod in suggestu committitur in foro rideatur, & in priuatis tectis materia nugarum fiat, qui debuit esse grauitatis magister, & morum.

Lib. de vita Cont.

Finis Libri Octauus.

P A R S